

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, Quid sit lex naturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ptionem, spiritu Dei aguntur secundum illud Ro. 8. Qui spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt. ergo non omnes homines sunt sub lege aeterna.

¶ 2. Prax. Apostolus dicit ad Rom. 8. Prudentia carnis inimica est Deo, legi enim Dei subiecta non est: sed multi homines sunt, in quibus prudentia carnis dominatur, ergo legi aeternae, quae est lex Dei, non subijciuntur omnes homines.

¶ 3. Prax. Aug. dicit in 1. de lib. arb. q. lex aeterna est, quia mali miseriam, boni uitam beatam merentur: sed homines iam beati, vel iam damnati non sunt in statu merendi, ergo non subijciuntur legi aeternae.

SED CONTRA est, qd dicit Aug. dicit 19. de ci. Dei. Nullo modo aliquid legibus summi Creatoris ordinationis; subtrahitur, a quo pax vniuersitatis administratur.

RESPON. Dicendum, qd duplex est modus, quo aliquid subditur legi aeternae, vt ex * supradictis patet. Vno modo, in quantum participatur lex aeterna per modum cognitionis. Alio modo, per modum actionis, & passionis, in quantum participatur per modum interioris principii motiui: & hoc secundo modo subditur legi aeternae irrationales creaturae, vt * dictum est. Sed quia rationalis natura cum eo, quod est commune omnibus creaturis, habet aliquid sibi proprium in quantum est rationalis: ideo secundum vtrumque modum legi aeternae subditur, quia & horum legem aeternae aliquo modo habet, vt * supra dictum est: iterum vniuique rationali creaturae inest naturalis inclinatio ad id, quod est consonum legi aeternae. Sumus. n. innati ad habendum virtutes, vt dicitur in 2. * Ethic.

Vterq; tamen modus imperfectus quidem est, & quodammodo corruptus in malis, in quibus & inclinatio naturalis ad virtutem deprauatur per habitum vitiosum: & iterum ipsa naturalis cognitio boni in eis obtenebratur per passiones, & habitus peccatorum. In bonis autem vterque modus inuenitur perfectior, quia & supra cognitionem naturalem boni superadditur eis cognitio fidei & sapientiae: & supra naturalem inclinationem ad bonum, superadditur eis interiorum motuum gratia; & virtutis. Sic igitur boni perfecte subijciuntur legi aeternae, tanquam semper secundum eam agentes: mali autem subijciuntur quidem legi aeternae, imperfecte quidem quantum ad actiones ipsorum, prout imperfecte cognoscunt, & imperfecte inclinatur ad bonum: sed quantum deficit ex parte actionis, suppletur ex parte passionis, prout. I. tantum patiuntur, quod lex aeterna dicitur de eis, in quantum deficiunt facere, quod legi aeternae conuenit. vñ Aug. dicit in 1. de * lib. arb. Iustus sub aeterna lege agere existimo. & in * lib. de catechizandis rudibus dicit, quod Deus ex iusta miseria animarum se deserentium conuenientissimis legibus inferiores partes creaturae suae nouit ordinare.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd illud verbum Apostoli potest intelligi dupliciter. Vno modo, ut esse sub lege intelligatur ille, qui non est obligatus legi subditur quasi cuidam ponderi, unde * glo. ibidem dicit, qd sub lege est, qui timore supplicii, qd lex minatur, non amore iustitiae a malo opere abstinere: & hoc modo spirituales viri non sunt sub lege, quia per charitatem, qua Spiritus sanctus cordibus eorum infundit, uoluntate id quod legis est, implent. Alio modo potest etiam intelligi in quantum hominis opera, qui Spiritus sanctus agit, magis dicuntur esse opera Spiritus sancti, quam ipsius hominis, vnde cum Spiritus sanctus non sit sub lege, sicut nec Filius, vt * supra dictum est, sequitur qd huiusmodi opera in quantum sunt Spiritus sancti non sunt sub lege: & huic attestat qd Apo.

A dicit 2. ad Cor. 3. Vbi Spiritus domini, ibi libertas.

AD SECUNDUM dicendum, qd prudentia carnis non potest subijci legi Dei ex parte actionis, quia inclinatur ad actiones contrarias legi diuinae: subijciatur tamen legi Dei ex parte passionis, quia meretur pati penam secundum legem diuinae iustitiae. Nihilominus tamen in nullo homine ita prudentia carnis dominatur, qd totum bonum naturae corrumpatur: & ideo remanet in homine inclinatio ad agendum ea, quae sunt legis aeternae. Habitum est enim * supra, quod peccatum non tollit totum bonum naturae.

AD TERTIUM dicendum, quod idem est, per quod aliquid conseruatur in fine, & per quod mouetur ad finem, sicut corpus graue grauitate quiescit in loco inferiori, per quam etiam ad locum ipsum mouetur. Et sic dicendum est, quod sicut secundum legem aeternam aliqui merentur beatitudinem, uel miseriam: ita per eandem legem in beatitudine, uel miseria conseruantur, & secundum hoc beati, & damnati subijciuntur legi aeternae.

QVAESTIO XCIII.

De lege naturali, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de lege naturali.

ET CIRCA hoc quaeruntur sex.

- ¶ Primo, Quid sit lex naturalis.
- ¶ Secundo, Quae sint praecipua legis naturalis.
- ¶ Tertio, Vtrum omnes actus virtutum sint de lege naturae.
- ¶ Quarto, Vtrum lex naturalis sit vna apud omnes.
- ¶ Quinto, Vtrum sit mutabilis.
- ¶ Sexto, Vtrum possit a mente hominis deleri.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum lex naturalis sit habitus.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur qd lex naturalis sit habitus: quia vt * Philosophus dicit in 2. Ethic. tria sunt in anima, potentia, habitus, & passio: sed naturalis lex non est aliqua potentiarum animae, nec aliqua passionum, ut patet enumerando per singula. ergo lex naturalis est habitus.

¶ 2. Prax. Basilius dicit, quod conscientia, siue synderesis, est lex intellectus nostri, quod non potest intelligi nisi de lege naturali: sed synderesis est habitus quidam, ut in primo * habitum est, ergo lex naturalis est habitus.

¶ 3. Prax. Lex naturalis semper in homine manet, vt * infra patebit: sed non semper ratio hominis, ad quam lex pertinet, cogitat de naturali lege, ergo lex naturalis non est actus, sed habitus.

SED CONTRA est, quod * Aug. Prima Secunda S. Tho.

Super Questionis nonagesimam quartam.

IN q. 94. primo notandum est pro intellectu multorum artic. coiter, deinde singillatim dicitur. In comuni igitur scito, qd quemadmodum in speculatiuis per prima principia comunissima, inueniuntur prima principia per se nota in Geometria, in Arithmetica, & c. ita in practicis praeter comunissima praecipua prima, scilicet bonum prosequendum, malum esse uitandum, sunt propria praecipua, et prima in illo in ordine, ita qd vnumquemq; inclinationis naturalis gradum sunt aliqua praecipua prima, ut principia propria per se nota, & reliqua praecipua secundum conclusiones ex eis dependentes. v.g. In homine sunt tres inclinationes naturales scilicet ad esse, & uiuere, ad generationem, & ad rationaliter se habendum ad se, & alios: prima praecipua in singulis inclinationibus sunt de fine primario illius habendo, conferuando, conseruando; & de illius contrariis uitandis: secunda autem praecipua sunt de fine secundo eiusdem inclinationis, & illius contrariis, & et facilitate, & difficultate praecipua primario finis. v.g. In inclinatione nostra

Cap. 5.

p.p. q. 99. artic. 12.

Arti. 5. huius q. 92.

Ca. 27. paulo a princ. to. 6.

CC 3 esse

